

HALTENDE KJÆRLIGHET. Boken om forholdet mellom Norge og Sverige får ukebladenes samlivsspalter til å blekne.

Hun elsker meg ikke lenger

Kommentar

JOACIM LUND, kommentator

PIRRENDE ER KANSKJE ikke ordet når man skal beskrive fotografiet av Gro Harlem Brundtland og Olof Palme i pardans, tydelig ute av balanse. Men brukt sammen med boktittelen *I takt og utakt – Nye historier om Norge og Sverige*, vekker det berettiget nysgjerrighet. Velkommen til en 270 siders logg fra 32 samlivsterapeuter om forrykket maktbalanse i forholdet, om tillit og svik, kjærlighet, undertrykkelse, respekt, tilgivelse og manglende lyst.

Det svake kjønn. Det er liten tvil om at Norge spilte rollen som den svake part i ekteskapet med Sverige frem til skilsmis- sen i 1905, og i trekvart århund- re etter det. Men maktbalansen i det svensknorske forholdet ble forrykket en gang på 80-tallet, da den norske oljeøkonomien for alvor skjøt fart, den norske kronen ble sterkere enn den svenske, og vi med ett kunne humre nedlatende over den svenske levestandarden. I dag er det åpenbart hvem som har buksene på, for eksempelets skyld, og fordi det er et historisk tilba- keblikk, å gi Sverige (heretter *han*) den lite politisk korrekte rollen som det svake kjønn i parterapien.

Jeg elsket en tyrann. Enkel- te av bokens bidragsytere går langt i å hevde at forholdet var på sitt aller sterkeste rett før skilsmis- sen i 1905, at Norge (heretter *han*) utviklet en dyp og inderlig kjærlighet til sin un- dertrykker, en mekanisme som i psykologien ofte, ironisk nok, blir omtalt som Stockholmsynd- romet, en situasjon der overgri- peren og offeret knytter bånd og får en felles interesse av å finne en løsning. Og at Norge blomst- ret i unionstiden, til tross for sin underlegne rolle, er det liten tvil om. Som Nina Witoszek påpe- ker – det var da vi fikk Oscars gate, Victoria terrasse, det gam- le Universitetet, Wergeland, Welhaven, Ibsen, Bjørnson og den unge Hamsun.

Vi er for forskjellige. En skulle kanskje tro at de to els- kendes isolasjon fra resten av Europa hadde føret dem i et felles sett grunnverdier og hold- ninger til verden rundt. Men ifølge Lilian Levin er forskjelle- ne store. Hun (Sverige) er kje- delig og stiv, mens han (Norge) er sjarmerende og spontan, om enn noe selvgod og sjåvinnistisk. Tomas von Brömssen spekulere i om ikke han har bedre kon- takt med følelseslivet enn hun

Olof Palme bød Gro Harlem Brundtland opp til dans på Grue Rådhus i Kirkenær i Hedmark under valgkampen i 1981.

FOTO: JENS HALGEM/FRA BOKEN

har. Ifølge Mikael Klingberg mener hun på sin side at han er gammeldags, provinsiell og enkel, og viser til en svensk flykapt- ein, som under en innflyvning til Fornebu angivelig skal ha an- modet passasjerene om å stille klokken 10 år tilbake.

Han tenker bare på seg selv. Om den økonomiske suc- sesen har gitt Norge en boost i selvtiliten, har den ikke vært noen mirakelkur for forholdet. Witoszek viser til en norsk «hybris av selvtilfredshet, over- selvsikkerhet og prangende for- bruk», noe som nok er tungt å svelge for Sverige, som med sine tidligere høyst innbringende in- dustriprosjekter med vantro har måttet betrakte sin ydmyke, enkle, litt bondske sengepart- ner forvandles til en nyrik, nar- sissistisk playboy, glinsende av olje og struttede av selvtilitt, li- keydig til sitt vaklende for- hold til ungdomskjæresten.

Min kone forstår meg ikke. Det er blitt gjort en rekke forsøk på forskning etter skilsmis- sen. Det mest kjente er den såkalte Volvo-avtalen i 1978, som i prin- sippet gikk ut på å bytte olje mot trelast og en andel i in- dustrijuvelen Volvo. Forsøket strandet på de svenske småak- sjonærene. Telia/Telenor-fusjo- nen rundt årtusenskiftet var neste forsoningsforsøk.

Det utviklet seg til en skitten landskamp, og huskes best for episoden da en frustrert Tele- nor-sjef, Tormod Hermansen, brølte: «Nå skal du få juling!» og tuppet en nærgående journa- list der ryggen skifter navn. Det eneste som kom ut av fusjons- forsøket, var at ordet juling fikk en plass i det svenske vokabu- laret.

Senere følte svenskene seg lurt da Norge valgte bort svens- ke JAS Gripen til fordel for ame- rikanske kamfly. Det så ut som om det skulle bli den endelige kroken på døren for forholdet.

Men kanskje er ikke alt håp ute likevel?

Skal vi prøve igjen? Nina Witoszek mener at det fortsatt finnes et grunnlag for en nord- isk allianse (hun snakker vel ikke om flerkoneri?) som ikke trenger noen betydningsfulle kulturelle tilpasninger, bare en kreativ dugnad. Også Henning Mankell mener det er håp, og tror at forholdet kan gå inn i en ny fase, preget av respekt og li- keverd.

Thomas Hylland Eriksen me- ner at hun opplever ham som en vulgær nyrik som gleder seg over billig svensk sprit, mens han soler seg på teakdekket, men peker på at de to har mer til felles enn de har å krangle

om, og tar til orde for en fremti- dig svorsk union.

På tide å slippe taket. De fleste av bokens bidragsytere ser imidlertid ut til å mene at følelsene har kjølnet, og at for- holdet ikke står til å redde, i alle fall ikke etter at han gjorde sine hoser grønne for NATO og hun gikk til sengs med hans gamle erkefiende EU.

De to må nok enes om å gå vi- dere hver for seg, men som nær- neste naboer uten mulighet til å flytte, kun delt av Europas lengste landegrense, må de like- vel forholde seg til hverandre og hilse høflig på hverandre når de møtes – for barnas skyld.

joacim.lund@aftenposten.no

«Sverige har med vantro måttet betrakte sin ydmyke, enkle, litt bondske sengepartner forvandles til en nyrik, narsissistisk playboy»